

NW-016001

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

March - 2024

**BA0CM601 : Compulsory English
(Text-A Book of Plays)**

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 Answer the following questions in brief : (any seven) 14

- (1) What does Cassio tell Othello about the handkerchief ?
- (2) What does Othello do when he sees Desdemona asleep in her chamber ?
- (3) How did the four friends propose to seek out and help Sergeant Smith ?
- (4) Did Colin Grayson attend the reunion ? How did the reunion end ?
- (5) How does Aunt Jane find out the truth behind Jack and Jill's lavish life style ?
- (6) What mistake does Aunt Jane suspect she has made ?
- (7) Why does Iago want to kill both Cassio and Roderigo ?
- (8) Why does Jill send off the cheque to Dr. Martin ?
- (9) What does Othello do when he sees Desdemona asleep in her bedchamber?

2 (a) Reference to context (Read the following dialogue and write who speaks the dialogue with whom and in which play) (any five) 10

- (1) "Why. Just one more instalment and Baby's Really Ours".
- (2) "I've never owed a penny in my life – cash down, that's my motto and I want you to do the same."
- (3) "In a sense you have been living his life... on borrowed time. How do you feel about that?"
- (4) "All this talk about fighting for youth and the future! When I got demobbed what chance had I in Chivvy Street ?"
- (5) "I have no great devotion to the deed. And yet he hath given me satisfying reasons."

NW-016001]

1

[Contd...

- (6) "This is the night/That either makes me or foredoes me quiet".
- (7) "O, the more angel she, and you the black devil".
- (b) Give meaning of the following words : 4
- (1) saga (2) providence
- (3) villa (4) mangled
- 3 (a) Write a press report on any one of the following : 8
- (1) A severe train accident.
- (2) Devastating flood in Surat
- (3) PM's visit to UAE.
- (b) Email writing : (any one) 6
- (1) Write an email to the Babasaheb Ambedkar University, asking for information about degree courses offered by the university.
- (2) Write an email to Mahindra Holidays asking information regarding Kashmir Tour packages.

- 4 (a) Write one word for the following sentences : 8
- (1) Life history of a person written by himself.
- (2) A speech delivered without any previous preparation.
- (3) One who does not take any alcoholik drink.
- (4) Certain to happen.
- (5) One who believes in fate.
- (6) Study of birds.
- (7) A person of eighty years of age.
- (8) A person who is always hopeful and looks upon the brighter side of things.

- (b) Read the following paragraph carefully and choose the correct options from the group of words given below to fill in the blanks in the paragraph. 6

Jill was walking to her class slowly. She was worried 1 the History test she would have to 2 that morning. As she was reaching the classroom, a piece of paper suddenly fluttered down and 3 near her feet. As Jill glanced down at the paper, her heart nearly 4 a beat. It was the History test paper complete 5 answers! Jill's very first thought was not to 6 anyone about what she had found. But she returned it with honesty.

(missed, landed, take, tell, with, about)

5 M.C.Q.

- (1) The four friends met after a decade as promised, missed their friend named
- (A) John Graybeard (B) Colin Grayson
(C) John Wellington (D) Peter Ransome
- (2) Except one, the three friends have prospered in their life. The name of the one deprived of good fortune, is
- (A) Peter Ransome (B) Richard Gaylord
(C) George Fernandes (D) Rev. Philip Rowland
- (3) As Mark Tallis recalls, the total number of friends surrounded by the enemy soldiers were
- (A) Eight (B) Six
(C) Five (D) Seven
- (4) John Grayson confronts his deceased brother Colin's friends because they
- (A) have been dishonest to his memory
(B) have dishonoured their friend's sacrifice
(C) have forgotten the young widow of Colin Grayson
(D) to ask money
- (5) "The Never Never Nest" is a
- (A) romance (B) farce
(C) tragedy (D) satire
- (6) The amount of cheque given by Aunt Jane as a wedding gift to Jack and Jill was :
- (A) Two hundred pounds (B) Two thousand pounds
(C) Fifty pounds (D) one hundred pounds
- (7) "Why be Mr. Tenant when you can be Mr. Owner?" These words are spoken by
- (A) Jack (B) Jill
(C) Aunt Jane (D) Nurse
- (8) In the end Aunt Jane relents for being a little harsher with the young couple and gives them a cheque of
- (A) Fifty pounds (B) ten pounds
(C) a hundred pounds (D) forty pounds

- (9) Jack is annoyed with his wife Jill because she has sent the entire amount
- (A) To pay the grocer's bill
  - (B) To pay the doctor's bill
  - (C) To pay to a beautician
  - (D) To pay car instalment
- (10) _____ is held responsible by Iago for the assault on Cassio.
- (A) Emilla
  - (B) Bianca
  - (C) Viola
  - (D) Desdemona
- (11) The second scene of act V of "Othello" takes place
- (A) in a street of Venice
  - (B) in Cyprus
  - (C) in the palace
  - (D) In Desdemona's bedchamber
- (12) After Othello's crime is brought to light, he is removed as the Governor of
- (A) Venice
  - (B) Cyprus
  - (C) Verona
  - (D) Denmark
- (13) The happy married life of Othello and Desdemona is ruined by
- (A) Othello's jealousy
  - (B) Desdemona's amorous adventures
  - (C) Rivalry for power and position
  - (D) Cassio's love for Desdemona
- (14) The first paragraph of a press report is known as _____ part.
- (A) heading
  - (B) lead
  - (C) descriptive
  - (D) main body

NX-016026

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

March - 2024

BA00C-601 : Hindi

(Paschatya Kavyashastra)

Time : 3.00 Hours]

[Total Marks : 70

1 प्लेटो के काव्य सत्य और अनुकरण सिद्धांत की विस्तार से चर्चा कीजिए। 14

अथवा

1 मैथ्यू आर्नल्ड के काव्य सम्बन्धी विचारों पर प्रकाश डालिए।

2 मार्क्सवाद के द्वन्द्वात्मक भौतिक विकास एवं वर्ग-संघर्ष के सिद्धांत को समझाइए। 14

अथवा

2 मनोविश्लेषणवाद की विस्तृत चर्चा कीजिए।

3 हिन्दी आलोचक के रूप में आचार्य रामचन्द्र शुक्ल के योगदान की चर्चा कीजिए। 14

अथवा

3 हिन्दी आलोचक के रूप में नामवरसिंह के योगदान की चर्चा कीजिए।

4 संक्षेप में लिखिए : 14

(1) बिम्ब अथवा प्रतीक

(2) मिथक अथवा स्वच्छंदतावाद

NX-016026]

1

[Contd...

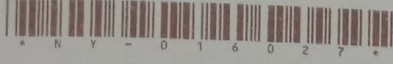
5 सूचनानुसार कीजिए :

(अ) योग्य विकल्प चुनकर रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए :

- (1) प्लेटो का जन्म _____ में हुआ था।
(क) इटली (ख) रोम (ग) ऐथेन्स
- (2) 'अनुकरण सत्य से तिगुना दूर है'— _____ ने माना है।
(क) अरस्तु (ख) रीचर्ड्स (ग) प्लेटो
- (3) स्वच्छंदतावाद की सबसे महत्वपूर्ण विशेषता _____ है।
(क) भौतिकता (ख) भावुकता (ग) व्यक्तिवाद
- (4) स्वच्छंदतावाद के प्रवर्तक कवि और आलोचक _____ है।
(क) शैली (ख) कीटस (ग) वर्डवसर्थ
- (5) रिचर्ड्स की दृष्टि में काव्य की भाषा _____ प्रकार की होती है।
(क) भावात्मक (ख) रागात्मक (ग) लाक्षणिक
- (6) "काव्य जीवन की आलोचना है"— _____ मानते हैं।
(क) रिचर्ड्स (ख) मैथ्यूआर्नोल्ड (ग) देरिदा
- (7) मार्क्सवादी विचारधारा को सुव्यवस्थित रूप में _____ ने प्रस्तुत किया है।
(क) हेगले (ख) काडवेल (ग) एडलर

(ब) सही (✓) या गलत (×) का चयन कीजिए :

- (1) मूल्य सिद्धांत के प्रवर्तक रिचर्ड्स है।
- (2) द्वंद्वात्मक भौतिकवाद का सिद्धांत मार्क्सवाद का दार्शनिक आधार माना जाता है।
- (3) फ्रायड के अनुसार जीवन की मुख्य प्रेरक शक्ति अहं हैं।
- (4) "गाय घास खा रही है"— में दृश्य बिंब है।
- (5) आचार्य रामचंद्र शुक्ल के प्रसिद्ध निबंध संग्रह का नाम चिंतामणि है।
- (6) 'मिथ' ग्रीक शब्द Mythos से बना है।
- (7) "कुकुरमुत्ते की कहानी सुनी जब बहार से, नवाब के मुँह में आया पानी"— में चाक्षुस बिंब है।

NY-016027

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

April - 2024

BA00C-602 : Hindi

(Hindi Vyakaran)

Time : **3.00** Hours]

[Total Marks : **70**

- 1 वर्ण को परिभाषित करते हुए हिन्दी स्वर और व्यंजन वर्णों पर प्रकाश डालिए। **14**

अथवा

सर्वनाम किसे कहते हैं? सर्वनाम के भेदों को समझाइए।

- 2 विशेषण की परिभाषा और उसके प्रकार लिखिए। **14**

अथवा

क्रिया की परिभाषा देकर कर्म और व्युत्पत्ति के आधार पर क्रिया के भेद बताइए।

- 3 कारक और विभक्ति को उदाहरण सहित समझाइए। **14**

अथवा

टिप्पणी लिखिए :

(क) उपसर्ग और प्रत्यय

(ख) तत्पुरुष समास

- 4 वाक्य की परिभाषा लिखकर अर्थ की दृष्टि से वाक्य के प्रकार बताइए। **14**

अथवा

संक्षेप में लिखिए :

(अ) स्वर संधि के भेद

(ब) रचना की दृष्टि से वाक्य के प्रकार।

- 5 (अ) योग्य विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए : 5
- (1) स्पर्श व्यंजनों के प्रत्येक वर्ग का प्रथम, तृतीय तथा पंचम वर्ण _____ व्यंजन हैं। (अल्पप्राण, महाप्राण, अघोष)
- (2) "मैंने आम खाया।" इस वाक्य में 'आम' _____ कारक है। (कर्ता, कर्म, करण)
- (3) पुरुषवाचक सर्वनाम में 'आप' _____ पुरुषवाचक सर्वनाम है। (प्रथम, मध्यम, अन्य)
- (4) _____ विशेषण से संज्ञा या सर्वनाम की संख्या का बोध होता है। (गुणवाचक, परिणामवाचक, संख्यावाचक)
- (5) मार डालना, रो पड़ना आदि _____ क्रिया हैं। (संयुक्त, नामधातुज, प्रेरणार्थक)

(आ) सही जोड़े मिलाइए :

अ	ब
(1) अधोष वर्ण	(9) सार्थक शब्दों का समूह
(2) अधिकरण कारक	(२) अविकारी शब्द
(3) वाक्य	(३) समास
(4) बहुव्रीहि	(४) क्रिया के आधार का बोध
(5) अव्यय	(५) स्वरतंत्रियों में झंकृति नहीं

(इ) सही (✓) या गलत (×) विधान पहचान कर चिह्न लगाएं : 4

- (1) प्रत्यय शब्द के पीछे लगते हैं।
- (2) योग्यता, आकांक्षा और आसक्ति या सन्निधि वाक्य के धर्म माने गए हैं।
- (3) कवि, नदी, नगर आदि समूहवाचक संज्ञाएं हैं।
- (4) क्रिया को ही धातु कहते हैं।

NZ-016028

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

April - 2024

BA00C-603 : Hindi

(Adhunik Hindi Padhya Ka Itihas (UP to 1950))

Time : 3.00 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (1) सभी प्रश्नों के उत्तर देना अनिवार्य है।
(2) प्रत्येक प्रश्न के दाहिनी ओर उसके गुण दर्शाए गए हैं।

1 भारतेन्दु युगीन काव्य प्रवृत्तियों पर प्रकाश डालिये। 14

अथवा

1 टिप्पणी लिखिए :

- (1) प्रतापनारायण मिश्र कवि के रूप में
(2) भारतेन्दु की मुकरियां

2 द्विवेदी युगीन काव्य प्रवृत्तियों को उदाहरण सहित समझाइए। 14

अथवा

2 टिप्पणी लिखिए :

- (1) मैथिलीशरण गुप्त कवि के रूप में
(2) 'प्रियप्रवास' कृति परिचय

3 छायावादी युग की काव्य प्रवृत्तियों को उदाहरण सहित समझाइए। 14

अथवा

3 टिप्पणी लिखिए :

- (1) 'राम की शक्ति पूजा' - काव्य परिचय
(2) जयशंकर प्रसाद कवि के रूप में

NZ-016028]

1

[Contd...

अथवा

टिप्पणी लिखिए :

- (1) शिवमंगलसिंह सुमन का साहित्यिक परिचय
- (2) 'युगांत' काव्य का परिचय

5 निम्नानुसार कीजिए :

(अ) योग्य विकल्प चुनकर उत्तर दीजिए :

10

(1) भारतेन्दु युग का प्रतिनिधि कवि किस कवि को कहा गया है?

(1) मैथिलीशरण गुप्त

(2) सूर्यकांत त्रिपाठी निराला

(3) भारतेन्दु हरिश्चंद्र

(2) 'साकेत' किस विधा की रचना है?

(1) चम्पुकाव्य

(2) खंडकाव्य

(3) महाकाव्य

(3) द्विवेदी युग की समय सीमा क्या थी?

(1) 1810 ई. से 1900 ई.

(2) 1900 ई. से 1918 ई.

(3) 1918 ई. से 1936 ई.

(4) 'युगांत' काव्यग्रंथ का रचना काल क्या था?

(1) 1936

(2) 1932

(3) 1934

(5) छायावादी चतुष्टय में कौन से चार कवियों का समावेश किया गया है?

(1) प्रसाद, पंत, निराला, महादेवी वर्मा

(2) निराला, प्रसाद, नागार्जुन, अज्ञेय

(3) निराला, प्रसाद, पंत, केदारनाथ अग्रवाल

(6) 'राम की शक्तिपूजा' काव्य में राम को माँ शक्ति की आराधना करने की सलाह कौन देता है?

(1) अंगद

(2) जांबवान

(3) विभीषण

(7) 'सरोज स्मृति' किस की रचना है?

(1) निराला

(2) रांगेय राघव

(3) महादेवी वर्मा

- (8) 'प्रियप्रवास' महाकाव्य किस भाषा में लिखा गया है?
(1) मैथिली (2) ब्रज (3) खड़ी बोली
- (9) निम्नलिखित में से जयशंकर प्रसाद की रचना कौन सी है?
(1) साकेत (2) यशोधरा (3) कामायनी
- (10) मैथिलीशरण गुप्त का जन्म किस वर्ष में हुआ था?
(1) 1970 (2) 1886 (3) 1900

(ब) सही जोड़े मिलाइए :

4

अ	ब
(1) प्रताप नारायण मिश्र	(1) भारत भारती।
(2) मैथिली शरण गुप्त	(2) जूही की कली।
(3) निराला	(3) कविवचन सुधा।
(4) भारतेन्दु	(4) ब्राह्मण।

NAA-016030

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

April - 2024

BA00C-605 : Hindi

Jansanchar Madhyam Lekhan

Time : 3.00 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 जनसंचार का अर्थ एवं संचार विकास की रुपरेखा को समझाइए। 14
अथवा
1 जनसंचार के प्रकारों पर प्रकाश डालिए।
- 2 रेडियो की उपयोगिता एवं उसकी लोकप्रियता पर प्रकाश डालिए। 14
अथवा
2 रेडियो नाटक के लेखन के महत्त्व एवं तत्वों की समीक्षा कीजिए।
- 3 अखबार के महत्त्व और उद्देश्य को स्पष्ट कीजिए। 14
अथवा
3 टेलिविज़न के महत्त्व और समाचार की चर्चा कीजिए। टेलिविज़न पर प्रसारित समाचार और धारावाहिक की चर्चा कीजिए।
- 4 संक्षेप में लिखिए : 14
(1) रिपोर्ताज का महत्त्व
अथवा
(1) साक्षात्कार लेखन
(2) ब्लोगिंग के प्रकार
अथवा
(2) इंटरनेट का महत्त्व

NAA-016030]

1

[Contd...

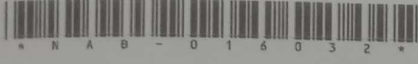
5 सूचनानुसार कीजिए :

(अ) सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए :

- (1) जनसंचार माध्यम को लोकतंत्र का _____ स्तंभ माना जाता है।
(तीसरा, चौथा, पाँचवाँ)
- (2) कोमेन्ट्री को हिन्दी में _____ कहते हैं।
(वार्तालाप, उद्घोषणा, आँखो देखा हाल)
- (3) रेडियो का परिमार्जित रूप _____ है।
(रिकार्डर, लाउड स्पिकर, ट्रांजिस्टर)
- (4) पटकथा लेखन के लिए अंग्रेजी में _____ शब्द का प्रयोग हुआ है।
(स्क्रीन प्ले, सीनेरियो, स्टोरी)
- (5) फेसबुक इंटरनेट पर स्थित एक निःशुल्क सामाजिक _____ सेवा है।
(नेटवर्किंग, रोजिंदी, उदार)
- (6) वृत्तचित्र की भाषा _____ भरनेवाली होती है।
(समुद्र में बुंद, गागर में सागर, गागर में पानी)
- (7) टेलिविज़न का एक विशेष गुण _____ होता है।
(श्रवण, प्रदर्शन, संरचना)
- (8) ब्लॉग _____ शब्द का संक्षिप्त रूप है।
(वेबलोग, इंटरनेट, ट्वीटर)
- (9) _____ में जनसंचार को मास कम्युनिकेशन कहा जाता है।
(जर्मनी, लेटिन, अंग्रेजी)
- (10) रिपोर्ताज _____ भाषा का शब्द है।
(जर्मनी, ब्रीटेन, फ्रांसीसी)

(ब) निम्नलिखित विधान सही (√) है या गलत (×) बताइए :

- (1) कॉमेन्ट्री में आलेख हैं।
- (2) कठपूतली का खेल परम्परागत है।
- (3) संवाद फिल्म की जान है।
- (4) विज्ञापन व्यापार की आत्मा नहीं है।

NAB-016032

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

April - 2024

BA00C-607 : Hindi

(Pradeshik Bhasha Sahitya - Gujarati)

(New Course)

Time : 3.00 Hours]

[Total Marks : 70

1 गुजराती भाषा का उद्भव बताकर उसके विकास की रूपरेखा पर प्रकाश 14
डालिए।

अथवा

1 गुजराती साहित्य के मध्यकाल का विस्तृत परिचय दीजिए।

2 प्राचीन गुजराती साहित्य की प्रवृत्तियों पर प्रकाश डालिए। 14

अथवा

2 आधुनिक गुजराती साहित्य की प्रवृत्तियों पर प्रकाश डालिए।

3 मध्यकालीन ज्ञानमार्गी कवि अखा का परिचय दीजिए। 14

अथवा

3 मध्यकालीन गुजराती साहित्य में नरसिंह महेता के प्रदान की चर्चा कीजिए।

4 'काव्यमंगला' में स्वातंत्र्यभाव, प्रकृतिप्रेम, प्रणयभावना तथा प्रार्थनाभाव व्यक्त 14
हुआ है - चर्चा कीजिए।

अथवा

4 संक्षेप में लिखिए :

(अ) 'मानवी की भवाई' की कथावस्तु का संक्षिप्त परिचय।

(ब) 'आंगलियात' कृति का संक्षिप्त परिचय।

NAB-016032]

1

[Contd...

5 सूचनानुसार कीजिए :

(अ) सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए :

- (1) गुजराती साहित्य में गद्य के पिता _____ है।
(दलपतराम, नर्मद, महिपतराम)
- (2) "वसुधा" काव्यसंग्रह _____ का है।
(सुंदरम्, कान्त, नरसिंहराव दिवेटिया)
- (3) गुजराती की हास्यरस की प्रथम नवलकथा _____ है।
('भद्रंभद्र', आंगलियात, कादंबरी की माँ)
- (4) पन्नालाल पटेल की मानवी की भवाई नवलकथा (उपन्यास) को _____ पुरस्कार मिला है।
(ज्ञानपीठ पुरस्कार, साहित्य अकादमी पुरस्कार, साहित्यरत्न पुरस्कार)
- (5) भक्त कवि अखा व्यवसाय से _____ थे।
(सुनार, लोहार, बुनकर)
- (6) सुंदरम् का मूल नाम _____ है।
(त्रिभुवनदास लुहार, राधेश्याम शर्मा, रामनारायण पाठक)
- (7) _____ ग्रंथ की शोभायात्रा साहित्य के इतिहास की विरल घटना है।
(संदेश रासक, सिद्धहेम, रणमल छंद)

(ब) निम्नलिखित विधान सही (✓) है या गलत (×) बताइए :

- (1) जयंति दलाल को 'निशिथ' संग्रह पर ज्ञानपीठ पुरस्कार मिला है।
- (2) गांधीयुग के उमाशंकर जोशी को राष्ट्रीय शायर का उपनाम मिला है।
- (3) आचार्य केशव हर्षद ध्रुव ने गुजराती भाषा के विकास को तीन खंडों में विभाजित किया है।
- (4) 'काव्यमंगला' सुंदरम् १९३३ में प्रकाशित ग्रंथ है।
- (5) साक्षरयुग को गोवर्धन युग कहा गया है।
- (6) फागुकाव्य मध्यकाल की कविता का काव्य प्रकार है।
- (7) गुजराती साहित्य के प्रथम विवेचक (समीक्षक) दलपतराम है।

NX-016048

Seat No. _____

B. A. (Sem.-VI) Examination

March – 2024

BA00C601 : Sanskrit - Karak Prakran

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) પ્રશ્નપત્રના બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) પ્રશ્નની જમણી બાજુ આપવામાં આવેલા અંક ગુણ દર્શાવે છે.

- 1 (અ) સૂત્ર સમજાવો: (કોઈપણ એક) 4
(1) ઉપાન્વધ્યાઙ્વસ:। (9-૪-૪૮)
(2) સાધકતમં કરણમ્। (9-૪-૪૨)
- (બ) ટૂંકનોંધ લખો: (કોઈપણ બે) 10
(1) તૃતીયા વિભક્તિના ઉપયોગો
(2) કર્તુ: કિમ્? માષેષુ અશ્વં બધ્નાતિ। - સમજાવો.
(3) યેનાઙ્ગેન વિકૃતેનાઙ્ગિનો વિકારો લક્ષ્યતે તત: તૃતીયા સ્યાત્। - સૂત્ર અને ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
(4) કર્તા કારક
- 2 (અ) સૂત્રો સમજાવો: (કોઈપણ એક) 4
(1) રુચ્યર્થાનાં પ્રીયમાણ:। (9-૪-૩૩)
(2) મીત્રાર્થાનાં મયહેતુ:। (9-૪-૨૫)
- (બ) ટૂંકનોંધ લખો: (કોઈપણ બે) 10
(1) ચતુર્થી વિભક્તિના ઉપયોગો
(2) 'અપાદાન' કારક સૂત્રસહિત સમજાવો.
(3) કર્તૃકર્મદ્વારા તન્નિષ્ઠક્રિયાયા: આધાર: કારકમધિકરણસંજ્ઞ: સ્યાત્। - સમજાવો.
(4) ગણેશાય નમ:। - માં પ્રયોજાયેલી ચતુર્થી વિભક્તિ સૂત્ર સહિત સમજાવો.

NX-016048]

1

[Count...

- 3 ભાષાના અંગો વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો. 14
અથવા
- 3 ભાષા અધ્યયનની પદ્ધતિઓ વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. 14
- 4 ટૂંકનોંધ લખો: (કોઈપણ બે) 14
(1) ભારોપીય ભાષા-પરિવાર
(2) ભાષાનું વર્ગીકરણ
(3) સંસ્કૃત વ્યંજનોનો વિકાસ
(4) સંસ્કૃત સ્વરભાર
- 5 (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર આપો: 7
(1) પાણિનિના વ્યાકરણવિષયક ગ્રંથનું નામ જણાવો.
(અ) સિદ્ધાંતકૌમુદી (બ) અષ્ટાધ્યાયી
(ક) મહાભાષ્ય
(2) 'કર્મ' કારકને કઈ વિભક્તિના પ્રત્યયો લાગે છે?
(અ) પ્રથમા (બ) તૃતીયા
(ક) દ્વિતીયા
(3) સહ અવ્યયના યોગમાં અપ્રધાન કર્તાને કઈ વિભક્તિના પ્રત્યયો લાગે છે?
(અ) પ્રથમા (બ) દ્વિતીયા
(ક) તૃતીયા
(4) નીચેનામાંથી કયો ધાતુ દ્વિકર્મક છે?
(અ) દુહ (બ) લિખ્
(ક) ખાદ્
(5) ભટ્ટોજિ દીક્ષિતના મતે પાણિનિને ધ્રુવમ્ પદનો કયો અર્થ અભિપ્રેત છે?
(અ) વિશ્લેષઃ (બ) અવધિભૂતમ્
(ક) અપાયઃ
(6) સંબંધવાચિકા વિભક્તિ તરીકે કઈ વિભક્તિ ઓળખાય છે?
(અ) ચતુર્થી (બ) પંચમી
(ક) ષષ્ઠી

(7) જગતમાં કુલ કેટલી ભાષાઓ હોવાનું માનવામાં આવે છે?

(અ) 200

(બ) 250

(ક) 350

(બ) યોગ્ય જોડકા જોડો:

7

(અ)

(બ)

(1) આધારો

કર્મ સ્યાત્

(2) કર્તૃકર્મણો:

કન્નડ

(3) ઉપાદિપૂર્વસ્ય વસતે: આધાર:

બલીયસી

(4) ઉપપદવિભક્તે: કારકવિભક્તિ:

કૃતિ

(5) અયોગાત્મક ભાષા

અધિકરણમ્

(6) ભારતીય આદિમ પ્રજા

ચીની

(7) પ્રત્યયપ્રધાન ભાષા

વીરોસ્

NY-016049

Seat No. _____

B. A. (Sem.-VI) Examination

April - 2024

BA00C602 : Sanskrit

(Shrimad Bhagavad Gita)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

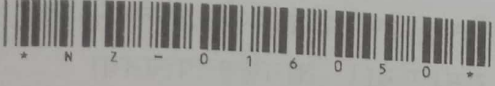
- 1 (अ) नीचेनामांथी गमे ते ऐक श्लोकनो विवरण सखित अनुवाद करो: 4
- (१) अहमात्मा गुडाकेश सर्वभूताशयस्थितः।
अहमादिश्च मध्यं च भूतानामन्त एव च॥ १०-२०
- (२) ये तु सर्वाणि कर्माणि मयि संन्यस्त मत्पराः।
अनन्येनैव योगेन मां ध्यायन्त उपासते॥ १२-६
- (ब) विश्वरूपदर्शनं रस्य अने अर्जुने करेली विश्वरूपदेवनी स्तुति वर्णवो. 10
- अथवा
- (ब) व्यक्तोपासनानी भडत्ता दर्शावी भगवत्कृतना लक्षणो जशावो. 10
- 2 (अ) नीचेनामांथी गमे ते ऐक श्लोक सानुवाद समजावो: 4
- (१) न तद्भासयते सूर्यो न शशाङ्को न पावकः।
यद्गत्वा न निवर्तन्ते तद्धाम परमं मम॥ १५-६
- (२) द्वामिमौ पुरुषो लोके क्षरश्चाक्षर एव च।
क्षरः सर्वाणि भूतानि कूटस्थोऽक्षर उच्यते ॥ १५-१६
- (ब) नोंध लभो: (कोईपण भे) 10
- (1) अश्वत्थवृक्ष रूपक
(2) प्रकृति अने पुरुष
(3) त्रिगुणातीतना लक्षणो
(4) ज्ञान अने ज्ञेयनुं स्वरूप
- 3 (अ) नीचेनामांथी गमे ते ऐक सानुवाद समजावो: 4
- (१) त्रिविधं नरकस्येदं द्वारं नाशनमात्मनः।
काम क्रोध स्तथा लोभ स्तस्मादेतत्त्रयं त्यजेत॥ १६-२१
- (२) दातव्यमिति यद्दानं दीयतेऽनय कारिणे।
देशे काले च पात्रे च तदानं सात्त्विकं स्मृतम्॥ १७-२०

NY-016049]

1

[Count...

- (બ) દૈવી અને આસુરી સંપદને વિસ્તારથી સમજાવો. 10
અથવા
- (બ) અધ્યાય-૧૮ મોક્ષ-સન્યાસયોગનો સાર આપો. 10
- 4 શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા અને અન્ય શાસ્ત્રો સાથે તેના સંબંધની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 4 શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા જ્ઞાન-ભક્તિ અને કર્મનો સમન્વય છે તેમ સર્વાંગીણ મૂલ્યાંકન કરો. 14
- 5 (અ) યોગ્ય વિકલ્પ શોધી ખાલી જગ્યા પૂરો: 8
- (1) વેદાનાં _____ અસ્મિ। (સામવેદ, ઋગ્વેદ, યજુર્વેદ)
  - (2) ગુપ્ત ભાવોમાં _____ હું છું. (મૌન, જ્ઞાન, રસ)
  - (3) અભ્યાસ કરતાં _____ શ્રેષ્ઠ છે. (ભક્તિ, જ્ઞાન, ધ્યાન)
  - (4) જીવાત્મા પ્રકૃતિથી જન્મેલા _____ ભોગવે છે. (ગુણોને, દોષોને, વિકારોને)
  - (5) ગીતાના પંદરમા અધ્યાયનું નામ _____ છે. (ક્ષેત્ર-ક્ષેત્રજ્ઞવિભાગયોગ, પુરુષોત્તમયોગ, વિશ્વરૂપદર્શનયોગ)
  - (6) આ લોકમાં પ્રાણીઓની _____ એમ બે પ્રકારની સૃષ્ટિ છે. (દૈવી-આસુરી, શારીરિક-માનસિક, ગુણી-અવગુણી)
  - (7) ભગવદ્ ગીતામાં આહારના _____ પ્રકાર કહ્યા છે. (3, 5, 8)
  - (8) કાર્ય અને કારણના કર્તાપણામાં પ્રકૃતિને _____ કહે છે. (વિકાર, અવ્યક્ત, હેતુ)
- (બ) યોગ્ય જોડી ગોઠવો: 6
(અ)	(બ)
(1) ત્રણ ગુણોથી યુક્ત	(A) આદિત્યો
(2) ત્રિવિધ દાન	(B) માયા
(3) 16મો અધ્યાય	(C) મનુઓ
(4) 31	(D) દૈવાસુર સંપદ
(5) 12	(E) શ્રદ્ધાત્રય
(6) 14	(F) ક્ષેત્રના વિકારો

NZ-016050

Seat No. _____

B. A. (Sem.-VI) Examination

April – 2024

BA00C603 : Sanskrit

Mahashwetavrutant (Mahakavi Banbhatt)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 (A) नीयेनामांथी कोईपश अेक गधभंडनो अनुवाद करो: 4

(9) कृताधिथ्यया च तथा द्वितीयशिलातलोपविष्ट्या क्षणमिव तूष्णीं स्थित्वा क्रमेण परिपृष्टो दिग्विजयादारभ्य किन्नरमिथुनानुसरणप्रसङ्गेनागमनमात्मनः सर्वमाचक्षे। विदितसकलवृत्तान्ता चोत्थाय सा कन्यका भिक्षाकपालमादाय तेषामायतनतरूणां तलेषु विचचार। अचिरेण च तस्याः स्वयं पतितैः फलैरपूर्यत भिक्षाभाजनम्।

(2) इति परिसमापिताहारां निर्वतितसन्ध्योचिताचारां शिलातले विश्रब्धमुपविष्टां निभृतमुपसृत्य नातिदूरे समुपविश्य मुहूर्तमिव स्थित्वा चन्द्रपीडः सविनयमवादीत् – भगवति! त्वत्प्रसादप्राप्तिप्रोत्सा हितेन कुतूहलेनाकुली- क्रियमाणो मानुषतासुलभो लधिमा बलादनिच्छन्तमपि मां, प्रश्नकर्मणि नियोजयति।

(B) टूंकनोंध लभो: (गभे ते भे) 10

(1) मडाश्वेतानी गुफानुं वर्शन

(2) भाशनुं जवन

(3) मडाश्वेताना आंसुओनुं वर्शन

(4) मडाश्वेताअे करेलो यन्द्रापीडनो अतिथिसत्कार

2 (A) नीयेनामांथी कोईपश अेक गधभंडनो अनुवाद करो: 4

(9) इतश्च नातिदूरे तस्यास्माद्भारतवर्षादुत्तरेणान्तरे किम्पुरुषनाम्नि वर्षे वर्षपर्वतो हेमकुटो नाम निवासः। तत्र च तद्भुजयुगपरिपालितान्यनेकानि गन्धर्वशतसहस्राणि प्रतिवसन्ति। तनैव चेदं चैत्ररथं नामातिमनोहरं काननं निर्मितम्, इदं चाच्छोदाभिधानमतिमहत्सरः खानितम्। अयं च भवानीपतिरुपरचितो भगवान्।

[Count...

NZ-016050 |

1

(२) तयोश्च तादृशयोर्महात्मनोरहमीदृशी विगतलक्षणा शोकाय केवलमनेक-
दुःखसहस्रभाजनमेकैवात्मजा समुत्पन्ना। तातस्त्वनपत्यतया
सुतजन्मातिरिक्तेन महोत्सवेन मज्जन्माभिनन्दितवान्। अवाप्ते च
दशमेऽहनि कृतयथोचितसमाचारो महाश्चेतेति यर्थाथमेव नाम कृतवान्।

(B) टूंकनोंध लभो: (गमे ते भे)

10

- (1) मडाश्चेतानुं पात्र
- (2) वसंतऋतुनुं वर्षान
- (3) कवि भाषानी कृतिओ
- (4) मडाश्चेतानो जन्मवृत्तान्त

3 (A) नीयेनाभांथी कोष्ठपण्ण ओक गद्यभंडनो अनुवाद करो:

4

(१) तेन च कर्णावतंसीकृतां वसन्तदर्शनानन्दितायाः स्मितप्रभमिव वनश्रियः,
मलयमारुतागमनार्थलाजाज्जलिमिव मधुमासस्य, यौवनलीलामिव
कुसुमलक्ष्म्याः, सुरतपरिश्रमस्वेदजलकणजालकावलीमिव रततः,
ध्वजचिह्नचामरपिच्छिकामिव मनोभवगजस्य, मधुकरकामुकाभिसारिकाम्,
कृत्तिकातारास्तबकानुकारिणीम्, अमृतबिन्दुनिस्यन्दिनीम्, अदृष्टपूर्वा
कुसुममज्जरीमद्राक्षम्।

(२) इत्युक्तवति तस्मिन् स तपोधनयुवा किञ्चिदुपदर्शितस्मितो मामवादीत् -
अथि कुतूहलिनि, किमनेन प्रश्नायासेन। यदि रुचितसुरभिपरिमला तदा
गुह्यतामियम्। इत्युक्त्वा समुपसृत्यात्मीयाच्छ्रवणादपनीयं
कलैरलिकुलक्वणितैः प्रारब्धरतिसमागमप्रार्थनामिव मदीये श्रवणपुटे
तामकरोत्।

(B) टूंकनोंध लभो: (गमे ते भे)

10

- (1) कपिंजले पुंडरीकने आपेल उपदेश
- (2) मडाश्चेतानी प्रेमावस्थानुं वर्षान
- (3) पुंडरीकः पात्र।
- (4) भाषानी विद्वत्ता

4 कथा अने आप्यायिकाना लक्षाओ आपी, कादंबरीनुं कथा तरीके मूल्यांकन करो.

14

अथवा

4 भाषानुं प्रकृतिवर्षाननी यर्था करो.

14

5 (A) योग्य विकल्प पसंद करी जाली जग्या पूरो:

8

- (1) कवि आशुभट्टनुं पितृ गोत्र _____ छे. (वात्सायन, सारस्वत, कश्यप)
- (2) अश्लोढ सरोवर _____ अे ओदावडायुं डतुं. (डंसे, चित्ररथे, कपिंजले)
- (3) _____ कवीनां निकषं वदन्ति। (चम्पु, गद्यं, पद्यं)
- (4) धैर्यधना हि _____ । (राजाः, सेवकः, साधवः)
- (5) _____ जगत सर्वम्। (बाणोच्छिष्टं, माधोच्छिष्टं, भासोच्छिष्टं)
- (6) अप्सरसां _____ कुलानि सन्ति। (चतुर्दश, द्वादश, त्रयोदश)
- (7) इन्द्रायुधः _____ अश्वः आसीत्। (महेशस्य, चन्द्रापीडस्य, कुवल्यापीडस्य)
- (8) चित्ररथः _____ अस्ति। (जयराजः, सिद्धराजः, गन्धर्वराजः)

(B) ओडका ओओ:

6

(अ)	(ब)
(1) तरलिका	(1) लक्ष्मी ददर्शः।
(2) कादम्बरी	(2) ताम्भूल वाडिनी
(3) राजा हर्षः	(3) न पुनरहमेका यथा
(4) कथा	(4) महानयं भुजङ्गः।
(5) महाश्वेता	(5) कल्पितवृत्तान्ता
(6) श्वेतकेतु	(6) आहारोऽपि न रोचते।

NAA-016051

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

April - 2024

BA00C604 : Sanskrit

(Bhasha Pravesh, Daridra Charudattam)

(New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 (अ) कोष्ठे पञ्च ऐकनो संस्कृतभांथी गुजराती अनुवाद करो : 8

(1) अतः अहं सीताम् अदृष्ट्वा इतः किष्किन्धां न गमिष्यामि। यतः अहं सुग्रीवं द्रष्टुं न शक्यामि। अहम् अत्रैव वानप्रस्थव्रतं ग्रहीष्यामि। ततः चितां प्रवेक्ष्यामि। अथवा जलं प्रवेक्ष्यामि। तदा मम शरीरं मृगाः काकाः वा भक्षयिष्यन्ति। अथवा अहं तापसः भविष्यामि। अत्रैव जीविष्यामि। नैव प्रतिगमिष्यामि।

(2) यात्रिकः नौकायाः अवतरति।

नववादनात् द्विवादनपर्यन्तम् अहं जन्तुशालायाम् एव आसम्।

यदा बुभुक्षो जाता, तदा सः एकं भोजनालयं गत्वा पृष्टवान्।

शिशुः दिने वारं वारं दुग्धं पिबति।

अहं सम्यक् जानामि यत यः मम योगक्षेमस्य चिन्तां करोति सः जागरणं कुर्वन् अस्ति इति। मुण्डकोपनिषद् वदति यत् सत्यमेव जयते। युवकः वृद्धायै उपनेत्रं ददाति।

ततः सुवर्चला सन्तोषेण पितृगृहे एव आसीत्।

(ब) गमे ते छना वयन आणभावो : 6

(1) परोपकाराय फलन्ति वृक्षाः।

(2) सीतायाः पतये नमः।

(3) द्वे सेवफले ददातु।

(4) साधवः उपविशन्ति।

(5) अपि तु सः एव अस्मान् नेष्यति।

(6) नद्यौ वहतः।

(7) बालकाय मधुरं रोचते।

(8) पुरा देवलः नाम ऋषि आसीत्।

2 (અ) કોઈપણ આઠ વાક્યોનું ગુજરાતીમાંથી સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો : 8

- (1) આજે મારી પરીક્ષા હતી.
- (2) તે વિદ્યાલય ગયો, પરંતુ પુસ્તક ભુલી ગયો.
- (3) દુર્યોધનની અપેક્ષાએ ભીમ બળવાન હતો.
- (4) શિક્ષક ચોકથી લખે છે.
- (5) હાથીઓ પગોથી ચાલે છે.
- (6) છરી ધારદાર છે.
- (7) તું બહેન સાથે ભણ.
- (8) માણસો વગર ઘર શોભતું નથી.
- (9) અમે બધાં સંસ્કૃતસંભાષણ વિશે જાણવા ઈચ્છીએ છીએ.
- (10) તબિયત સારી નથી.

(બ) આપેલામાંથી કોઈપણ છ સંખ્યાવાચક શબ્દોને વાક્યમાં પ્રયોજો : 6

(1) ૫	(2) ૨૫
(3) ૧૨	(4) ૩૦
(5) ૪૩	(6) ૩૭
(7) ૪૯	(8) ૩૩

3 (અ) ગમે તે બે શ્લોકનો અનુવાદ કરો : 6

(1) યાસાં બલિર્ભવતિ મદગૃહદેહલીનાં
હંસૈશ્ચ સારસગણૈશ્ચ વિભક્તપુષ્પઃ ।
તાસ્વેવ પૂર્વબલિરૂઢ્યવાહુરાસુ
બીજાશ્ચલિઃ પતતિ કીટમુખાવલીઢઃ ॥

(2) કૃત્વા શરીરપરિણાહસુખપ્રવેશં
શિક્ષાબલેન ચ બલેન ચ કર્મમાર્ગમ્ ।
ગચ્છામિ ભૂમિપરિસર્પણ ઘૃષ્ટપાર્શ્વો
નિર્મુચ્યમાન ઇવ જીર્ણતનુર્ભુજઙ્ગઃ ।

(3) યઃ કશ્ચિચ્ચકિતગતિર્નિરીક્ષતે માં
સમ્પ્રાન્તો દ્રુતમુપસર્પતિ સ્થિતોવા ।
સર્વાસ્તાંસ્તુલયતિ દોષતો મનો મે
સ્વૈર્દોષૈર્ભવતિ હિ શક્કિતો મનુષ્યઃ ॥

- (બ) કોઈ પણ બે ટૂંકનોંધ લખો : 8
- (1) ચારુદત્તનું પાત્ર
  - (2) ચારુદત્તના પ્રથમ અંકનો સાર
  - (3) દરિદ્રચારુદત્ત અને મૃચ્છકટિકનો સંબંધ
  - (4) પ્રકરણના લક્ષણો
- 4 ભાસનું જીવન અને કવન સવિસ્તર ચર્ચો. 14
અથવા
- 4 ભાસના રૂપકોની વિશેષતા પર નોંધ લખો. 14
- 5 (અ) સાચો વિકલ્પ શોધી જવાબ આપો : 7
- (1) ચારુદત્ત રૂપકના વિદૂષકનું નામ જણાવો?
(અ) વસન્તક
(બ) માઢવ્ય
(ક) મૈત્રેય
  - (2) ભાસના રામાયણ આધારિત રૂપકો કેટલાં?
(અ) ૨
(બ) ૩
(ક) ૪
  - (3) ભાસરચિત ચાર અંકોનું નાટક કયું છે?
(અ) અવિમારક
(બ) દરિદ્રચારુદત્ત
(ક) બાલચરિત
  - (4) ભાસે કેટલાં રૂપકોની રચના કરી છે?
(અ) ૧૧
(બ) ૧૫
(ક) ૧૩
  - (5) ચારુદત્ત રૂપકની નાયિકા કોણ છે?
(અ) વસન્તસેના
(બ) મદનિકા
(ક) રદનિકા

(6) સંવાહક પ્રથમ કોનો સેવક હતો?

(અ) ચારુદત્ત

(બ) વસન્તસેના

(ક) શકર

(7) 'તે વિશ્વાસની કિંમતતો આ મુક્તાવલી કરતાંય અધિક છે.' - આ પંક્તિ કોણ બોલે છે?

(અ) વસન્તસેના

(બ) વિદૂષક

(ક) ચારુદત્ત

(બ) જોડકા જોડો :

(A)

(B)

(1) ભાસો હાસ:

(1) એકાંકી

(2) ભાસસ્ય પ્રથમો કૃતિ

(2) સ્થાપના।

(3) પ્રસ્તાવના

(3) જયદેવ:

(4) પ્રથિતયશામ્

(4) નાયક:

(5) ધીરલલિત:

(5) પ્રતિજ્ઞાયૌગન્ધરાયણ:।

(6) ઊરુભઙ્ગમ્

(6) નાટકકાર:।

(7) ભાસ:

(7) કાલિદાસ:।

NAB-016053

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

April - 2024

BA00C606 : Sanskrit

(Tarksangrah)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 (अ) सात पदार्थानो टूंकमां परियय आपो. 8
अथवा
(अ) "पञ्चकर्माणि" समजवो. 8
(ब) नीयेनामांथी कोठपण अक समजवो : 6
(१) गन्धवती पृथ्वी।
(२) रूपादिचतुष्टयं पृथिव्यां पाकजम् अनित्यं च।
- 2 (अ) कारणं त्रिविधम् समवायि - असमवायि - निमित्तभेदात्। - समजवो. 8
अथवा
(अ) प्रत्यक्ष प्रमाणानुं लक्षण आपी तेना प्रकारोनी यर्या करो. 8
(ब) नीयेनामांथी कोठपण अक समजवो : 6
(१) कार्यनियतपुर्ववृत्ति कारणम्।
(२) अनुमितिकरणम् अनुमानम्।
- 3 (अ) नीयेनामांथी गमे ते अक टूंकनोंध लपो : 8
(१) त्रिविधं लिङ्गम्।
(२) सव्यभिचारः अनैकान्तिकः। स त्रिविधः।
(ब) नीयेनामांथी कोठपण अक समजवो : 6
(१) लिङ्गपरामर्श एव करणम्।
(२) साध्य-अभाव-व्याप्तः हेतुः विरुधः।

4 (अ) नीचेनामांथी गमे ते अेक टूंकनोंध लभो : 8
(१) अयथार्थ अनुभवः त्रिविधः।
(२) संस्कारः त्रिविधः।

(ब) नीचेनामांथी कोरु पशु अेक समजवो : 6
(१) आकान्क्षा योग्यता संनिधिश्च वाक्यार्थज्ञानहेतुः।
(२) अनादिः सान्तः प्राग्-अभावः।

5 (अ) नीचेनी पाली जग्याओ योग्य विकल्प पसंद करी पूरो : 8
(१) ज्ञानाधिकरणम् _____। (मन, शरीर, आत्मा)
(२) निश्चितसाध्यवान् _____। (पक्ष, विपक्षः, सपक्षः)
(३) रूपरहित _____ वायु। (स्पर्शवान, प्रकासवान, गन्धवान)
(४) सर्वेषां अनुकूलतया वेदनीयं _____। (सुखम्, दुखम्, कामः)
(५) बालानां सुखबोधाय क्रियते _____। (तर्कसङ्ग्रहः, तर्कशास्त्र, तर्कभाषा)
(६) मिथ्याज्ञानं _____। (संशय, हेत्वाभासः, विपर्ययः)
(७) शब्द गुणम् _____। (वायुः, तेजः, आकाशम्)
(८) संयोगनाशको गुणः _____। (संयोगः, विभागः, स्नेहः)

(ब) नीचेना योग्य जोडकां जोडो : 6

(अ)	(ब)
द्रव्य	षड्विधः
परम् अपरम्	प्रतिज्ञा
इन्द्रियार्थसंनिकर्षः	नव एव
पर्वतो वह्निमान	प्रयत्नः
आप्तवाक्यं	सामान्य
कृतिः	शब्दः

NX-016019

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

March - 2024

BA00601 : Gujarati - Arvachin Gujarati Sahityano Itihas
Bhag-II

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 અનુગાંધી યુગના લક્ષણો જણાવી ગાંધીયુગથી જુદા પડતાં તેના વલણોની વિગતે ચર્ચા કરો. 14

અથવા

- 1 નીચેના કોઈ પણ એક સર્જકની સાહિત્યની સેવાનો પરિચય કરાવો : 14
- (1) રાજેન્દ્ર શાહ
(2) ઉશનસ્
(3) પ્રિયકાન્ત મણિયાર

- 2 કૃતિ પરિચય કરાવો : (કોઈ પણ બે) 14
- (1) મોરના ઈંડા
(2) પરિક્રમા
(3) બારીબહાર
(4) સ્વપ્નપ્રયાણ

- 3 આધુનિક યુગના પ્રેરકબળોનો પરિચય કરાવી એ યુગનાં મહત્વના લક્ષણોની વિગતે ચર્ચા કરો. 14

અથવા

- 3 નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક સર્જકની સાહિત્ય-સેવાનો પરિચય કરાવો : 14
- (1) રઘુવીર ચૌધરી
(2) સુરેશ જોષી
(3) મધુરાય

4 કૃતિ પરિચય કરાવો : (કોઈ પણ બે)

- (1) નાઈટર્મર
- (2) અંગત
- (3) દૂરના એ સૂર
- (4) ફેરો

5 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી નીચેના સવાલોના જવાબ આપો :

- (1) ઉમાશંકર જોષીએ _____ ની કવિતાને આંખ, કાન અને નાકની કવિતા કહી છે.

(અ) પ્રહલાદ પારેખ	(બ) રાજેન્દ્ર શાહ
(ક) પ્રિયકાન્ત મણિયાર	(ડ) નલિન રાવળ
- (2) કિશનસિંહ ચાવડાએ 'જિપ્સી' ઉપનામથી _____ કૃતિ લખી.

(અ) ધરતી આભના છેટાં	(બ) અમાસના તારા
(ક) આ ઘેર પેલે ઘેર	(ડ) માણસના મન
- (3) 'વડવાનલ' નવલકથાના લેખિકા _____ છે.

(અ) સરોજ પાઠક	(બ) ધીરુબહેન પટેલ
(ક) વર્ષા અડાલજી	(ડ) હિમાંશી શેલત
- (4) અનુગાંધીયુગને બીજા _____ નામથી ઓળખવામાં આવે છે.

(અ) નર્મદયુગ	(બ) ગોવર્ધનયુગ
(ક) મુનશીયુગ	(ડ) સૌંદર્યયુગ
- (5) આધુનિક સર્જકો _____ ને સૌથી વધુ મહત્ત્વ આપે છે.

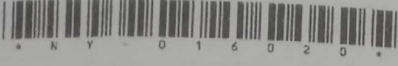
(અ) સમાજ	(બ) કલાકૃતિ
(ક) સંસ્કૃતિ	(ડ) ગાંધી વિચાર
- (6) 'પેરેલિસિસ' નવલકથાના લેખક _____ છે.

(અ) મધુરાય	(બ) કિશોર જાદવ
(ક) સુરેશ જોષી	(ડ) ચન્દ્રકાન્ત બક્ષી
- (7) નીચેનામાંથી _____ નવલકથા અસ્તિત્વવાદી છે.

(અ) મળેલા જીવ	(બ) આકાર
(ક) પ્રેમધરા	(ડ) કાયની બારી

- (8) નીચેનામાંથી _____ આધુનિક નવલકથાકારને જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કાર પ્રાપ્ત થયો છે.
- (અ) મધુરાય (બ) સુરેશ જોષી
(ક) રઘુવીર ચૌધરી (ડ) ચન્દ્રકાન્ત બક્ષી
- (9) 'જટાયુ' સંગ્રહના સર્જકનું નામ _____ છે.
- (અ) સિતાંશુ યશશ્યન્દ્ર (બ) મનહર મોદી
(ક) ચિનુ મોદી (ડ) વિનોદ જોશી
- (10) લાભશંકર ઠાકર કૃત 'માણસની વાત' કૃતિનું સ્વરૂપ _____ છે.
- (અ) કાવ્યસંગ્રહ (બ) નાટક
(ક) નિબંધ (ડ) જીવનચરિત્ર
- (11) નીચેનામાંથી _____ કાવ્યસંગ્રહ અનિલ જોશીનો છે.
- (અ) અમે બરફના પંખી (બ) ગગન ખોલતી બારી
(ક) છાતીમાં બારસાખ (ડ) સનનન
- (12) અદ્યતન ગઝલના પ્રણેતા _____ છે.
- (અ) શયદા (બ) મરીઝ
(ક) અમૃત ઘાયલ (ડ) આદિલ મનસૂરી
- (13) શિવકુમાર જોશી પાસેથી _____ નામે એકાંકી સંગ્રહ મળે છે.
- (અ) પાંખ વિનાના પારેવા (બ) કંચૂકી બંધ
(ક) પગલાં પડી ગયાં (ડ) કનક કટોરો
- (14) 'રેતીની રોટલી' નિબંધ સંગ્રહના લેખક _____ છે.
- (અ) જયંતિ દલાલ (બ) જયોતિન્દ્ર દવે
(ક) જયંત ખત્રી (ડ) વિનોદ ભટ્ટ

NY-016020

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

April - 2024

BA00C602 : Gujarati

Bhasha Vignan ane Gujarati Bhashano Parichaya Bhag-II

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

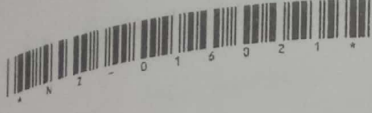
- 1 ગુજરાતી ભાષાના શબ્દભંડોળમાં તત્સમ, તદ્ભવ, દેશ્ય શબ્દો તેમજ ઉછીના લીધેલા શબ્દોની વિસ્તૃત નોંધ લખો. 14
- અથવા
- 1 ટૂંકનોંધ લખો : 14
- (1) ફારસી પૂર્વ અને પર પ્રત્યયો
- (2) સ્વાથિક-અંગ વિસ્તારક પ્રત્યયો.
- 2 ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ બે) 14
- (1) દ્વિરુક્ત શબ્દો
- (2) દ્વંદ્વ સમાસ, મધ્યમ પદલોપી અને કર્મધારય સમાસને સદષ્ટાંત સમજાવો.
- (3) નિપાતો
- (4) સંયોજકો.
- 3 ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ બે) 14
- (1) બહુવચનના 'ઓ' પ્રત્યયના પ્રયોગનું ક્ષેત્ર
- (2) લિંગસિદ્ધિ
- (3) ગુજરાતી ભાષાની વિભક્તિ વ્યવસ્થા
- (4) કૃદંતના પ્રકારો અને અર્થો.
- 4 ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ બે) 14
- (1) કર્તરી-કર્મણિ-ભાવે પ્રયોગો
- (2) સંયુક્ત ક્રિયાપદો
- (3) વિકારી અને અવિકારી સંજ્ઞાઓ અને વિશેષણો
- (4) વાક્યના પ્રકારો.

[Contd...

5 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને આપો :

- (1) અમુક શબ્દોની વિશિષ્ટ ધ્વનિરચનાથી અવાજની, દ્રશ્યની, સ્પર્શની કે બીજી કોઈ ક્રિયાઓ મૂર્ત કરવાનો પ્રયાસ થતો હોય એવા શબ્દોને શું કહે છે?
- (1) ધ્વનિ (2) લિપિ
(3) રવાનુકારી (4) પ્રત્યય
- (2) દ્વિરુક્તિ એ કયા સમાસનું ઉદાહરણ છે?
- (1) ઉપપદ (2) બહુગ્રીહિ
(3) કર્મધારય (4) દ્વંદ્વ
- (3) ધન દોલત, ખૂનામરકી જેવા દ્વિરુક્ત શબ્દોમાં કયાં એકમનું પુનરાવર્તન છે?
- (1) ધ્વનિ એકમ (2) અર્થ એકમ
(3) રૂપ એકમ (4) વાક્ય એકમ
- (4) સંસ્કૃતમાંથી પ્રાકૃત-અપભ્રંશ ભૂમિકાએ પરિવર્તન પામી ગુજરાતીમાં ઉતરી આવેલા શબ્દોને શું કહે છે?
- (1) અપભ્રંશ (2) તત્સમ
(3) તદભવ (4) દેશ્ય
- (5) કપ્તાન, કોફી, તમાકુ, બટાટા, પાદરી જેવા શબ્દો મૂળ કઈ ભાષાના છે?
- (1) પોર્ટુગીઝ (2) પ્રાકૃત
(3) ફારસી (4) અંગ્રેજી
- (6) ઘણું, અમર્યાદ, વિશેષપણે, સારી પેઠે - એવો અર્થ દર્શાવનાર પ્રત્યયો કયા છે?
- (1) અપ, અવ, કુ, દુસ, નિસ, વિ (2) અનુ, પ્રતિ, ઉત, ઉપ, સમ, સુ
(3) અ, અં, અણ, ક, વણ (4) અતિ, પ્ર, પરિ, વિ, સમ, સુ
- (7) ફાવટ, સમજાવટ, ગભરાટ, બનાવટ, ક્યવાટ વગેરેમાં કયો પ્રત્યય છે?
- (1) 'ટ' પરપ્રત્યય (2) 'આટ' પરપ્રત્યય
(3) 'ટ' પૂર્વપ્રત્યય (4) 'આટ' પૂર્વપ્રત્યય
- (8) પુલ્લિંગ માટે સામાન્ય રીતે કયો પ્રત્યય પ્રયોજાય છે?
- (1) આ (2) ઈ
(3) ઓ (4) ઊ

- (9) નિર્જીવ સૃષ્ટિને લગતી સંજ્ઞાઓ પુલ્લિંગ (ચમચો) અને નપુસકલિંગ (પૂતળું) સંજ્ઞાઓ કયો અર્થ દર્શાવે છે?
- (1) લઘુ પરિમાણ (2) બૃહદ પરિમાણ
(3) અન્ય પરિમાણ (4) એકેય નહીં
- (10) સ્ત્રીલિંગ નામો - લીંબુડી, નાળીયેરી, બોરડી વગેરે શેનો અર્થ દર્શાવે છે?
- (1) ફળઝાડ (2) ફળફૂલ
(3) ફળ (4) ફળપાન
- (11) 'રમા બે કલાકથી લેસન કરે છે' - આ વાક્યમાં બહુત્વવાચક વિશેષણ કયું છે?
- (1) રમા (2) કલાક
(3) બે (4) લેસન
- (12) કર્તા (પ્રથમા) વિભક્તિના અનુગો કયાં છે?
- (1) એ, થી (2) ને, માટે, સારું
(3) ને (4) નો, ની, નું, ના
- (13) વાક્યો, પદસમૂહો અને પદોને જોડવાનું કામ કરનાર પદને શું કહે છે?
- (1) નિપાતો (2) ક્રિયાવિશેષણો
(3) ઉદગાર વાચકો (4) સંયોજકો
- (14) ગુજરાતી વાક્યરચનામાં પદોનો શિષ્ટ ક્રમ કયો છે?
- (1) ક્રિયાપદ-કર્તા-કર્મ (2) કર્મ-કર્તા-ક્રિયાપદ
(3) કર્તા-કર્મ-ક્રિયાપદ (4) ક્રિયાપદ-કર્મ-કર્તા

NZ-016021

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

April - 2024

BA00C603 : Gujarati

(Sahitya Vivechana Siddhanto Bhag - 2)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.
(2) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(3) દરેક પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક તેના ગુણ છે.

1 અભિધા, લક્ષણા અને વ્યંજના શક્તિનો પરિચય કરાવી લક્ષણાના પ્રકારો ઉદાહરણ 14 સહિત સમજાવો.

અથવા

1 અનુકરણના સિદ્ધાંત સંદર્ભે પ્લેટો અને એરિસ્ટોટલના મંતવ્યને વિગતે સમજાવો. 14

2 નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે ટૂંકનોંધ લખો : 14

- (1) કાવ્યમાં અલંકારનું સ્થાન
(2) પુરાકલ્પન
(3) પ્રતીક
(4) કાવ્યમાં છંદ, ગેયતા અને લયનું મહત્વ.

3 નવલકથા, નાટક અને સોનેટમાંથી કોઈ એક સાહિત્ય સ્વરૂપની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો. 14

અથવા

3 ટૂંકનોંધ લખો : (બંને) 14

- (1) સાહિત્યમાં પરંપરા અને પ્રયોગ
(2) ગઝલ સ્વરૂપ પરિચય.

[Contd...

4 વિવેચન એટલે શું? તે સમજાવી વિવેચનની વિવિધ પદ્ધતિઓનો પરિચય કરાવો. 14

અથવા

4 નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે વિશે નોંધ લખો : 14

- (1) કારચિત્રી અને ભાવચિત્રી પ્રતિભા.
- (2) સર્જન અને ભાવન
- (3) શૈલી
- (4) સાહિત્યિક રુચિ.

5 નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને ખાલી જગ્યા પૂરો : 14

(1) મુખ્યાર્થનો બાધ થતાં બીજો અર્થ આપનાર શક્તિને _____ શબ્દશક્તિ કહે છે.

(અ) અભિધા	(બ) લક્ષણા
(ક) વ્યંજના	(ડ) તાત્પર્ય

(2) 'આ શીશીમાંનું ઔષધ એ એનું જીવન છે' - આ દૃષ્ટાંત _____ લક્ષણાનું છે.

(અ) સારોપા શુદ્ધા લક્ષણા	(બ) સાધવાસના શુદ્ધા લક્ષણા
(ક) સારોપા ગૌણી લક્ષણા	(ડ) સાધવાસના ગૌણી લક્ષણા

(3) અંગ્રેજી 'Symbol'ના પર્યાય તરીકે ગુજરાતીમાં _____ શબ્દ પ્રયોજાય છે.

(અ) ગુણ	(બ) કલ્પન
(ક) પુરાકલ્પન	(ડ) પ્રતીક

(4) કૃતિમાં સ્વરૂપ અને શૈલી મળીને _____ બને છે.

(અ) અનુભૂતિ	(બ) આકૃતિ
(ક) અભિવ્યક્તિ	(ડ) અંતઃસ્તત્વ

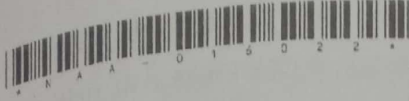
(5) સાહિત્યમાં આવતીકાલની પરંપરા _____ વડે રચાય છે.

(અ) શબ્દસૃષ્ટિ	(બ) પ્રાચીન ગ્રંથો
(ક) પ્રયોગ	(ડ) વાસ્તવ જગત

(6) પ્લેટોનો કવિતા પર _____ આક્ષેપ હતો.

(અ) કલ્પનાનું અનુકરણ	(બ) સમાજનું અનુકરણ
(ક) કુદરતનું અનુકરણ	(ડ) અનુકરણનું અનુકરણ

- (7) કાવ્યમાં અલંકારનું સ્થાન _____ છે.
 (અ) આવશ્યક (બ) અનિવાર્ય
 (ક) ફરજિયાત (ડ) એકેય નહિ
- (8) છંદને કારણે કાવ્યમાં _____ પ્રાપ્ત થાય છે.
 (અ) નિશ્ચિત અર્થ (બ) નિશ્ચિત લય
 (ક) નિશ્ચિત કવિ (ડ) નિશ્ચિત સંવેદન
- (9) મરાઠીમાં નવલકથા માટે _____ શબ્દ પ્રયોજાય છે.
 (અ) કાદંબરી (બ) ઉપન્યાસ
 (ક) બડાગલ્પ (ડ) સંસારચિત્ર
- (10) તેરમી સદીમાં _____ ના હાથે સોનેટનો જન્મ થયો.
 (અ) ગ્વીતોની (બ) પેટ્રાર્ક
 (ક) મિલ્ટન (ડ) શેક્સપિયર
- (11) કૃતિલક્ષી વિવેચનમાં માત્ર _____ ને જ ધ્યાનમાં રાખવામાં આવે છે.
 (અ) સાહિત્ય કૃતિને (બ) સર્જકને
 (ક) સ્વરૂપને (ડ) કૃતિની ભાષાને
- (12) કૃતિની ભાષાના અભ્યાસમાંથી કૃતિની વિશેષતાઓ તારવી બતાવવાની રીતને _____ વિવેચન પદ્ધતિ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
 (અ) કૃતિલક્ષી વિવેચન (બ) તુલનાત્મક વિવેચન
 (ક) સર્જકતાલક્ષી વિવેચન (ડ) ભાષાવૈજ્ઞાનિક વિવેચન
- (13) 'પ્રત્યાયન નહીં તો સાહિત્ય નહીં' - એવું વિધાન _____ એ કર્યું છે.
 (અ) એ. સી. બ્રેડલી (બ) ટી. એસ. એલિયટ
 (ક) વર્ડઝવર્થ (ડ) એબરકોમ્બી
- (14) ગઝલમાં બે પંક્તિના જોડકાંને _____ કહે છે.
 (અ) શેર (બ) રદીફ
 (ક) કાફીયા (ડ) મક્તા

NAA-016022

B. A. (Sem. VI) Examination

April - 2024

BA00C604 : Gujarati

(Priyajjan - Vinesh Antani)

Seat No. _____

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 નવલકથાનું સ્વરૂપ સમજાવી નવલકથાનાં ઘટક તત્વોનો વિગતે પરિચય કરાવો. 14

અથવા

1 ગુજરાતી નવલકથા સાહિત્યનો વિકાસ સ-વિસ્તર આલેખો. 14

2 'પ્રિયજન' નવલકથાની પાત્ર સૃષ્ટિનો વિગતે પરિચય આપો. 14

અથવા

2 'જીવનભર સાથે ચાલી નહિ શકેલો સંબંધ ચારુ અને નિકેતની માલિયા સચવાયેલો રહે છે.' - 'પ્રિયજન' નવલકથાને આધારે આ વિધાનની સમીક્ષા કરો. 14

3 ગમે તે બે વિષે નોંધ લખો : 14

(1) 'પ્રિયજન' શીર્ષકની યથાર્થતા

(2) 'પ્રિયજન' નવલકથાની વસ્તુસંકલના

(3) 'પ્રિયજન' નવલકથાનું ગદ્ય

(4) 'પ્રિયજન' નવલકથાનો આરંભ અને અંત

4 નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો આશરે ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી યોગ્ય શીર્ષક આપો : 14
(કોઈ પણ બે)

(અ) સૌંદર્યની ઉપાસના ધર્મપ્રેરક નીવડી અને નીવડે. કલા ધર્મની માતા જ નથી, તેને જીવંત રાખતી અમર સંજીવની છે. હું પુષ્ટિમાર્ગી વૈષ્ણવ નથી, પણ સાયંકાળે તેમના મંદિરે જઈ તો ત્યાં વહેતા સંગીતથી મુગ્ધ થાઉં અને અદ્ભુત સંવેદનો અનુભવું. ખ્રિસ્તી ધર્મના વેનિસ આદિનાં ભવ્ય પ્રાર્થનામંદિરનાં રસ્કિનનાં વર્ણનો વાંચતા ધાર્મિક લાગણીઓ ઉદ્ભવે ને સંતોષાય છે. બાઈબલ કરતાં બોટિચેલી, રાફેલ, એન્જેલો આદિની કલાકૃતિઓથી ખ્રિસ્તી ધર્મ વધુ જીવંત રહ્યો છે, તેના સિદ્ધાંતો કરતાં નરસિંહ, સૂરદાસ, મીરાં વગેરેથી વૈષ્ણવ-પંથ વધુ પ્રાણવંતો રહ્યો છે; અને પંથ-ઉપપંથને વ્યાપી રહેતો ગગન જેવો આપણો હિન્દુ ધર્મ યુગેયુગે ભગવદગીતા

[Contd...

NAA-016022]

1

અને ઉપનિષદની કવિતામાંથી નવો અવતાર પામે છે. કલા આ વસ્તુ પોતાની જાતને સંપૂર્ણ પ્રામાણિક રહીને સાધી શકે. બાળક રમે છે તેમાં તેનો તંદુરસ્તી જાળવવાનો હેતુ નથી, પણ રમતથી સ્વાસ્થ્ય જળવાય ને શરીર કસાય છે. નદી વહે છે તેમાં ખેતરો પોષવાનો હેતુ નથી, તે તેનું સ્વભાવજન્ય કામ કરે છે અને ખેતરો પોષાય છે.

- વિષ્ણુપ્રસાદ ર. ત્રિવેદી

- (બ) અહિંસા એ માત્ર આચરણનો સ્થૂળ નિયમ નથી, પણ એ મનની વૃત્તિ છે જે વૃત્તિમાં ક્યાંય પણ દ્વેષની ગંધ સરખી રહે નહીં તે અહિંસા. એવી અહિંસા સત્યના જેટલી વ્યાપક છે. એવી અહિંસાની સાધના થયા વિના સત્યની સિદ્ધિ થવી અશક્ય છે. માટે સત્ય એ બીજી રીતે જોઈએ તો અહિંસાની પરાકાષ્ટા જ છે. પૂર્ણ સત્ય અને પૂર્ણ અહિંસામાં ભેદ નથી છતાં સમજવાની સગવડ માટે સત્યને સાધ્ય અને અહિંસાને સાધન ગણ્યું છે. સત્ય અને અહિંસા - સિક્કાની બે બાજુઓની જેમ જ એક સનાતન વસ્તુની બે બાજુ જેવી છે. ઈશ્વર પ્રેમસ્વરૂપ છે એમ જે અનેક ધર્મોમાં કહેવામાં આવ્યું છે, તે પ્રેમ અને અહિંસા જુદાં નથી. પ્રેમનું શુદ્ધ વ્યાપક સ્વરૂપ તે અહિંસા. જે પ્રેમમાં રાગ કે મોહની ગંધ આવે છે તે અહિંસા ન હોય. જ્યાં રાગમોહ હોય ત્યાં દ્વેષનું બીજ પણ હશે જ. પ્રેમમાં ઘણીવાર રાગદ્વેષ જોવામાં આવે છે. માટે તત્ત્વવેત્તાઓએ 'પ્રેમ' શબ્દ ન વાપરતાં, 'અહિંસા' શબ્દ યોજીને તે પરમ ધર્મ છે એમ કહ્યું છે. અહિંસામાં તીવ્ર કાર્યસાધક શક્તિ રહેલી છે. એમાં રહેલી અમોઘ શક્તિનું હજુ પૂર્ણ સંશોધન થયું નથી. 'અહિંસાની નિકટમાં સર્વ ઝેરવેર શમી જાય છે' એ સૂત્ર પોથીમાંનું રીંગણું નથી, પણ ઋષિનું અનુભવવાક્ય છે. અહિંસાની શક્તિના જોડાણ અને સંગઠન માટે દીર્ઘ ઉદ્યોગ કરે તો માણસજાતિનાં દુઃખોનાં નિવારણ માટે એક અમૂલ્ય કદી વ્યર્થ ન જનારું અને પરિણામે ઉભયપક્ષનું કલ્યાણ કરનારું સાધન છે એમ સિદ્ધ થાય.

- મોહનદાસ કરમચંદ ગાંધી

- (ક) વિજ્ઞાનનો વિકાસ થયો એનાથી યંત્રો અને ઉદ્યોગો વધ્યાં એ ખરું, નવી શોધખોળોએ સુખસગવડમાં વધારો કર્યો એમ ખરું, પણ માનવજાતની શાંતિ કાયમ માટે હાણાઈ ગઈ. માણસ હવે બેબાકળો ને ઉતાવળો જીવે છે. અણબોમ્બ યુદ્ધ અને કુદરતી-અકુદરતી હોનારતના ભય નીચે જ વીસમી સદીનો માનવસમાજ જીવે છે. ઓથાર-ભય નીચે સમાજ ભયથી ઘરઘરતો ઊભો છે. માણસે માણસમાંથી વિશ્વાસ ગુમાવી દીધો છે ત્યારે હવે ધર્મને ઈશ્વર એના આધારો શી રીતે બને એ માટેની ભૂમિકા રચવાની આજે જરૂર છે. ભૌતિક સુખો પાછળ રઘવાયા થયેલ, નાકની દાંડીથી આગળ કશું જ

ન જોઈ શકનાર, જોવા તૈયાર ન થનાર, ધર્મ, ઈશ્વરને નીતિને વટાવી ખાનાર આજના માણસમાંથી આત્માનું તેજ અને જીવનમાંથી જે સત્વ ચાલ્યાં ગયા છે. એની પુનઃસ્થાપના માટે માણસે ફરી ખોવાઈ ગયેલાં મૂલ્યોને શોધી કાઢવાં પડશે, આત્માના અવાજને ઢંઢોળવો પડશે, માણસાઈને જાગૃત રાખવી પડશે. આ કેવળ વાતો નહીં, આચરણથી જ શક્ય બનશે.

- ડૉ. મણિલાલ હ. પટેલ

- (૬) લોકતંત્રના અનેક આધારો છે. એ બધામાં જો કોઈ એક મુખ્ય અને મહત્વનો આધાર હોય, તો તે પ્રત્યેક વ્યક્તિએ વિશાળ લોકસમુદાયના હિતમાં પોતાના અંગત સ્વાર્થ અને લાભ મેળવવાની દૃષ્ટિને જતી કરવી તે છે. જો આપણે આપણા સમગ્ર ઇતિહાસના વિશાળ ફલકનું ઊડતી નજરે અવલોકન કરીશું તોયે એ જણાયા વિના નહિ રહે કે આપણા દેશમાં સારાનરસાનો વિચાર કર્યા વિના બીજાનાં હિતોના ભોગે સ્વાર્થ સાધવાની વૃત્તિએ હંમેશાં સર્વનાશ નોતર્યો છે. આજે પણ આપણે શું જોઈએ છીએ? નાના-મોટા અમલદારો પોતાની જવાબદારી પ્રત્યે બેપરવા છે. જ્યાં જુઓ ત્યાં ઓછું કામ કરવાની ભાવના છે. - કેળવણી પામેલા લોકોમાં પણ બીજાનું હિત વિચારવાની વૃત્તિ ક્યાં દેખાય છે? આ બધું આખરે આપણને ક્યાં દોરી જશે? આપણે ત્યાં લોકોનું રાજ્ય સ્થપાયું છે, પણ એને માટેનો - મજબૂત પાયો નંખાયો નથી, એ એક વિવાદથી પર, એવું સત્ય છે.

- પંડિત સુખલાલજી

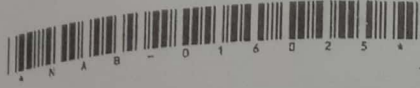
5 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

14

- (1) વિનેશ અંતાણીનો જન્મ _____ શહેરમાં થયો હતો.
 (અ) અંજાર (બ) વડોદરા
 (ક) દુર્ગાપુર (ડ) ભુજ
- (2) વિનેશ અંતાણીએ માધ્યમિક શિક્ષણ _____ માંથી લીધું.
 (અ) નખત્રાણા (બ) કચ્છ
 (ક) ભુજ (ડ) વડોદરા
- (3) વિનેશ અંતાણીના પત્ની વ્યવસાયે _____ હતા.
 (અ) બેંક મેનેજર (બ) અધ્યાપિકા
 (ક) શિક્ષિકા (ડ) ઉદ્દ્યોગિકા
- (4) વિનેશ અંતાણીના નિબંધસંગ્રહનું નામ _____ છે.
 (અ) કાફલો (બ) પોતપોતાનો વરસાદ
 (ક) નગરવાસી (ડ) સૂરજની પર દરિયો

[Contd...

- (5) _____ એ વિનેશ અંતાણીકૃત સંપાદન છે.
 (અ) લલિત નિબંધો (બ) શ્રેષ્ઠ ગુજરાતી કાવ્યો
 (ક) નગરવાસી (ડ) સર્જકનું ઓજસ
- (6) વિનેશ અંતાણીની હિન્દીમાંથી અનુવાદ કરેલ કૃતિ _____ છે.
 (અ) એક ચીથરું સુખ (બ) મૈલી ચદરિયા
 (ક) કોરા કાગળ (ડ) ઘરે બાહિરે
- (7) વિનેશ અંતાણીના મોસાળમાં 'સરસ્વતીચંદ્ર' નવલકથાના પેરેગ્રાફ
 _____ ને મોઢે હતા.
 (અ) માસી (બ) મામા
 (ક) નાની (ડ) મામી
- (8) વિનેશ અંતાણીના સાહિત્યસર્જનમાં _____ સાહિત્યકાર માર્ગદર્શક બની
 રહ્યા.
 (અ) સુંદરમ્ (બ) ધીરેન્દ્ર મહેતા
 (ક) ઉમાશંકર જોશી (ડ) યુનીલાલ મડિયા
- (9) ચારુના પુત્ર શૈલની પ્રિય રમત _____ છે.
 (અ) ચેસ (બ) કેરમ
 (ક) હોકી (ડ) ક્રિકેટ
- (10) 'પ્રિયજન' નવકથાની પ્રથમ આવૃત્તિ _____ માં પ્રગટ થઈ
 (અ) મે 1980 (બ) મે 1981
 (ક) જૂન 1980 (ડ) જૂન 1981
- (11) વિનેશ અંતાણી પાસેથી _____ નામે એબ્સર્ડ નાટક મળે છે.
 (અ) નટવરલાલ (બ) કનવરલાલ
 (ક) જીવણલાલ (ડ) હિંમતલાલ
- (12) 'પ્રિયજન' નવલકથાનું મૂળ _____ નાટકમાં છે.
 (અ) ઝાલકા (બ) લીલા વાંસનો અંકુર
 (ક) માલિપા (ડ) બાથબટમાં માછલી
- (13) 'હું ફેંકાઈ જવા માગું છું એ ધુમ્મસી ખીણોમાં' - આ વાક્ય _____,
 _____ ને કહે છે.
 (અ) નિકેત - ઉમા (બ) સુકેતુ - રેણુ
 (ક) નિકેત - ચારુ (ડ) દિવાકર - ચારુ
- (14) 'ટ્રેનની ચીસ : આવતી અને જતી' - આ વાક્ય નવલકથાના _____
 આવે છે.
 (અ) આરંભે (બ) અંતે
 (ક) મધ્યમાં (ડ) આમાંથી એકેય નહિ

NAB-016025

B. A. (Sem. VI) Examination

April - 2024

BA00C607 : Gujarati

(*'Samaydvip' Bhagvati Kumar Sharma*)

Seat No. _____

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 સાહિત્યસ્વરૂપ તરીકે નવલકથાની લાક્ષણિકતાઓ ચર્ચો. 14

અથવા

1 શ્રી ભગવતીકુમાર શર્માના જીવન અને સર્જનનો વિગતે પરિચય કરાવો. 14

2 નવલકથાના સ્વરૂપ લક્ષણોને ધ્યાનમાં રાખી, 'સમયદ્વીપ' નવલકથાનું સમગ્રલક્ષી મૂલ્યાંકન કરો. 14

અથવા

2 'સમયદ્વીપ'માં આલેખાયેલ નીલકંઠનું પાત્રાલેખન કરો. 14

3 કોઈ પણ બે વિશે નોંધ લખો : 14

(1) 'સમયદ્વીપ'માં આલેખાયેલું ગ્રામજીવન

(2) 'સમયદ્વીપ' શીર્ષકની યથાર્થતા

(3) 'સમયદ્વીપ'માં સાંસ્કૃતિક સંઘર્ષ

(4) 'સમયદ્વીપ'નો આરંભ અને અંત.

4 નીચેના પ્રશ્નોના સાચા જવાબ શોધીને લખો : 14

(1) ગુજરાતી ભાષાની પ્રથમ ઐતિહાસિક નવલકથા _____ છે.

(અ) કરણધેલો

(બ) મળેલા જીવ

(ક) પાટણની પ્રભુતા

(ડ) ફેરો

NAB-016025]

1

[Contd...

- (2) 'ફેરો' નવલકથાના લેખક _____ છે.
- (અ) પન્નાલાલ પટેલ (બ) રાધેશ્યામ શર્મા
(ક) ક.મા. મુનશી (ડ) ભગવતીકુમાર શર્મા
- (3) 'સમયદ્વીપ' નવલકથાની નાયિકાનું નામ _____ છે.
- (અ) નીરા (બ) મીરાં
(ક) જયા (ડ) વિજયા
- (4) ભગવતીકુમાર શર્માની પ્રથમ નવલકથા _____ છે.
- (અ) આરતી અને અંગારા (બ) અસૂર્યલોક
(ક) પ્રેમયાત્રા (ડ) સમયદ્વીપ
- (5) ભગવતીકુમાર શર્માનો જન્મ _____ શહેરમાં થયો હતો.
- (અ) ડભોઈ (બ) સુરત
(ક) વડોદરા (ડ) ભરૂચ
- (6) 'સમયદ્વીપ' કૃતિને શ્રી _____ એ 'લઘુનવલ' તરીકે ઓળખાવી છે.
- (અ) રાધેશ્યામ શર્મા (બ) ક.મા. મુનશી
(ક) વીનેશ અંતાણી (ડ) દર્શક
- (7) 'સમયદ્વીપ' નવલકથાનું પ્રકાશન ઈ.સ. _____ માં થયું.
- (અ) 1934 (બ) 1944
(ક) 1954 (ડ) 1974
- (8) 'સમયદ્વીપ' નવલકથામાં નીલકંઠના મોટાભાઈનું નામ _____ છે.
- (અ) સુરેશભાઈ (બ) પરેશભાઈ
(ક) નીલેશભાઈ (ડ) મહેશભાઈ

(9) નીલકંઠ નીરાને ગામમાં _____ બતાવવા લઈ જાય છે.

(અ) નદી

(બ) તળાવ

(ક) કૂવો

(ડ) જૂની વાવ

(10) 'સમયદ્વીપ' નવલકથામાં નીલકંઠના માતા-પિતાનું નામ _____ છે.

(અ) ગૌરીબા-શિવશંકર

(બ) પાર્વતી-શંકર

(ક) ગંગાબા-શિવશંકર

(ડ) જમનાબા-જટાશંકર

(11) નીરા _____ શહેરમાં ઉછરેલી વ્યક્તિ સ્વાતંત્ર્યવાદી નાયિકા છે.

(અ) મુંબઈ

(બ) સૂરા

(ક) સુરત

(ડ) અમદાવાદ

(12) શિવશંકર સૂરા ગામના _____ મંદિરના ધર્મચુસ્ત પૂજારી હતા.

(અ) શિવ મંદિર

(બ) હનુમાન મંદિર

(ક) સાંઈ મંદિર

(ડ) આશાપુરા મંદિર

(13) 'સમયદ્વીપ' નવલકથાને અંતે _____ આવે છે.

(અ) પત્ર

(બ) ફોન

(ક) તાર

(ડ) કુરિયર

(14) 'સમયદ્વીપ'માં _____ ગ્રામજીવન અને _____ નું આધુનિક જીવન નિરૂપાયું છે.

(અ) સાવલી-વડોદરા

(બ) મેઘરજ-મોડાસા

(ક) સૂરા-મુંબઈ

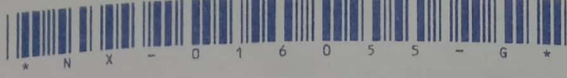
(ડ) ખાનપુર-કારંટા

- 5 મૂળ પરિચ્છેદનો આધાર લઈ ભૂલોવાળા પરિચ્છેદનું પ્રૂફરીડિંગ કરો.
પ્રૂફરીડિંગના પૃષ્ઠ (પેઈજ)ને ઉત્તરવહી તરીકે તમારી ઉત્તરવહીના અંતે જોડી દો.

14

મૂળ લખાણ - શુદ્ધ લખાણ :

આ સંગ્રહની બધી જ કૃતિઓ ભલે લેખકના સંકલ્પને પાર પાડવામાં સફળ નથી રહી, છતાં લેખકની નિષ્ઠાપૂર્વકની મથામણ તો જોઈ શકાય છે. વર્ણનો પર તેમની હથોટી સારી છે. જેમકે 'સબ' વાર્તામાં આગનું વર્ણન, તર્પણનો વિધિ, નરવણ કરવાનો વિધિ વગેરેની જાણકારી પણ સારી છે. અનિલ વ્યાસની આ વાર્તાઓમાં મોટે ભાગે પિતાનાં પાત્રો કડક કાળજાળ તથા મા પતિવ્રતા અને સહનશીલ દર્શાવી છે. નિરૂપણરીતિમાં એકવિધતાનો અનુભવ છે, જે લેખકે સભાનતાપૂર્વક ટાળવો જોઈએ. લેખક વિષયો જરૂર નવા લઈ આવ્યા છે.

NX-016055-G

Seat No. _____

B. A. (Sem.VI) Examination

March - 2024

BA00C-601 : Sociology (Core)

(Social History in India)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 ભારતની ભૌગોલિક લાક્ષણિકતાની ભારતના સામાજિક ઇતિહાસ પર અસરો જણાવો. 14

અથવા

સામાજિક ઇતિહાસનો અર્થ આપી તેનું સ્વરૂપ સમજાવો.

- 2 સામાજિક સુધારણાનો અર્થ સમજાવી. ભારતમાં સામાજિક ચળવળનો વર્ણન કરો. 14

અથવા

ભારતીય સમાજ પર મુસ્લિમ સંસ્કૃતિની અસરો.

- 3 ગાંધીજીનો પુનઃ નિર્માણનો ખ્યાલ જણાવો. 14

અથવા

ભારતીય સામાજિક સુધારણામાં સ્વામી વિવેકાનંદનું પ્રદાન.

- 4 સામાજિક ન્યાય વિશે ડૉ. આંબેડકરના વિચારો. 14

અથવા

ભારતીય બંધારણમાં ડૉ. આંબેડકરની ભૂમિકા જણાવો.

NX-016055-G]

1

[Contd...

5 (અ) ખરા-ખોટા લખો :

7

- (1) ગાંધીજીએ સર્વોદયનો ખ્યાલ આપ્યો હતો.
- (2) બ્રહ્મોસમાજની સ્થાપના ગાંધીજી એ કરી હતી.
- (3) ગાંધીજીએ “હરિજન સેવક સંઘ” નામે સંસ્થા ઊભી કરી હતી.
- (4) આર્ય સમાજની સ્થાપના રાજા રામ મોહનરાયે કરી હતી.
- (5) ગાંધીજી ઉપર “દાસ કેપિટલ” પુસ્તકનો પ્રભાવ હતો.
- (6) ડૉ. આંબેડકરને સામાજિક ક્રાંતિના પિતા ગણવામાં આવે છે.
- (7) ડૉ. આંબેડકરનો જન્મ લુહાર કુટુંબમાં થયો હતો.

(બ) જોડકા જોડો :

7

(અ)	(બ)
(1) વિશ્વ ધર્મ પરિષદ	(1) 1828
(2) આત્મીય સભા	(2) રશિયન મહિલા બ્લેવેત્સકી
(3) થિયોસોફિકલ સોસાયટી	(3) શિકાગો
(4) ગાંધી નિર્વાણ દિન	(4) હિન્દુ ધર્મનું દુષણ
(5) અસ્પૃશ્યતા	(5) 1869
(6) ડૉ. આંબેડકરનો જન્મ	(6) દયાનંદ સરસ્વતી
(7) આર્ય સમાજ	(7) મધ્યપ્રદેશના મહુગામમાં

NY-016056-G

Seat No. _____

B. A. (Sem.-VI) Examination

April - 2024

BA00C602 : Sociology

(Social Psychology)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાનનો અર્થ અને કાર્યક્ષેત્ર વર્ણવો. 14

અથવા

સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાન અને સમાજશાસ્ત્ર વચ્ચેનો સંબંધ વર્ણવો.

2 બોધનનો અર્થ આપી, બોધન ઘડતર વર્ણવો. 14

અથવા

પ્રેરકોનો અર્થ આપી, સમાજજન્ય પ્રેરકો વર્ણવો.

3 સામાજિક વલણોના લક્ષણો અને પ્રકારો વર્ણવો. 14

અથવા

સામાજિક વલણોમાં પરિવર્તન લાવનાર પરિબળો વર્ણવો.

4 નેતાના કાર્યો વર્ણવો. 14

અથવા

નેતૃત્વની વ્યાખ્યા આપી, લોકશાહી અને સરમુખત્યારશાહી નેતૃત્વ વચ્ચેનો તફાવત વર્ણવો.

5 (અ) ખાલી જગ્યા પૂરો : 7

(1) સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાન સમાજમાં વ્યક્તિના _____ નો અભ્યાસ કરે છે.

(પ્રકૃતિ, વર્તન, ટેવ)

(2) સામાજિક વલણો _____ હોય છે.

(શીખેલા, જૈવિક, કુદરતી)

(3) વર્તનના સંચાલક બળોને _____ કહેવામાં આવે છે.

(વલણો, જનમત, પ્રેરકો)

[Contd...

NY-016056-G]

1

- (4) _____ એટલે વાસ્તવિકતા અંગેની વ્યક્તિગત દષ્ટિ.
(પ્રેરણા, બોધન, વલણ)
- (5) _____ પ્રેરકોનો કાયમી સંતોષ શક્ય નથી.
(સામાજિક, જૈવિક, ધાર્મિક)
- (6) બોધનાત્મક વ્યવસ્થા _____ સ્વરૂપની છે.
(બે, ત્રણ, ચાર)
- (7) સહજ વૃત્તિનો સિદ્ધાંત _____ એ આપ્યો.
(મેકડૂગલ, સ્પેન્સર, વેબર)

(b) જોડકા જોડો :

અ	બ
(1) સમાજજન્ય પ્રેરક	(1) નવી માહિતી
(2) ભૂખ-તરસ	(2) હકારાત્મક-નકારાત્મક
(3) નેતાના પ્રકાર	(3) સામાજિક ઉદ્દીપક
(4) બોધનમાં પરિવર્તન	(4) બે
(5) અન્ય લોકો	(5) ભૌતિક સંસ્કૃતિ
(6) વાહન - ફર્નિચર	(6) જૈવિકતાજન્ય પ્રેરકો
(7) વલણના પ્રકારો	(7) વાત્સલ્યની જરૂરિયાત

7

NZ-016057-G

Seat No. _____

B. A. (Sem.-VI) Examination

April – 2024

BA00C603 : Sociology

(Women and Society)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

- 1 સ્ત્રી અભ્યાસોનો અર્થ આપી, તેનું કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો. 14
અથવા
સ્ત્રી અભ્યાસોની આવશ્યકતા સમજાવો.
- 2 સ્પેશિયલ મેરેજ એક્ટ 1954ને સમજાવો. 14
અથવા
દહેજ પ્રતિબંધક કાનૂન વિશે ચર્ચા કરો.
- 3 સ્ત્રી શિક્ષણની સ્ત્રીના દરજ્જા ઉપર પડેલી અસર જણાવો. 14
અથવા
સ્ત્રીઓના ઓછા આર્થિક સહભાગીપણા માટે જવાબદાર કારણો વર્ણવો.
- 4 ઘરેલુ હિંસાના કારણોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. 14
અથવા
સ્ત્રી ભ્રૂણ હત્યા સમસ્યાની અસરો સમજાવો.
- 5 (અ) કૌંસમાં આપેલ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો: 7
(1) _____ ના વર્ષને આંતરરાષ્ટ્રીય મહિલા વર્ષ તરીકે ઉજવવામાં આવ્યું. (1972, 1973, 1975)
(2) 2011ની વસ્તી ગણતરી મુજબ 1000 પુરુષોએ સ્ત્રીઓનું પ્રમાણ _____ છે. (927, 933, 940)

[Count...

NZ-016057-G]

1

- (3) સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓમાં મહિલાઓને _____% રાજકીય અનામત મળી છે. (27, 33, 35)
- (4) _____ સ્ત્રી અભ્યાસ માટેનો માપદંડ છે. (સ્ત્રીની સત્તા, સ્ત્રીનું કુટુંબ, સ્ત્રીનું શોષણ)
- (5) પારસી લગ્ન વિધિને _____ કહે છે. (આનંદ મેરેજ, આશીર્વાદ, સપ્તપદી)
- (6) ઘરેલું હિંસાને લગતા કાયદા અનુસાર ઘરેલું હિંસાના _____ સ્વરૂપો છે. (2, 3, 4)
- (7) સ્ત્રી ભ્રૂણ હત્યા સમાજમાં સ્ત્રી-પુરુષના પ્રમાણમાં _____ ઊભી કરે છે. (સમાનતા, અસમાનતા, અરાજકતા)

7

(બ) જોડકા જોડો:

(A)	(B)
(1) નારીવાદ	(a) 2001
(2) હિંદુ લગ્ન ધારો	(b) સ્ત્રીનો દરજ્જો અને ભૂમિકા
(3) સ્ત્રી સશક્તિકરણ નીતિ	(c) સ્ત્રીઓનો પરિપ્રેક્ષ્ય
(4) સ્ત્રીનું સ્થાન	(d) સાંપ્રદાયિક
(5) સ્ત્રી ભ્રૂણ હત્યા	(e) 1976
(6) ઘરેલું હિંસા કાયદો	(f) દહેજપ્રથા
(7) સમાન વેતન ધારો	(g) 2005

NAA-016059-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

April - 2024

BA00C-605 - Sociology

(Mass Media)

(Core Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.
(2) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

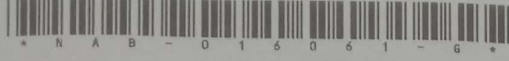
- 1 પ્રત્યાયનની વ્યાખ્યા આપી તેના લક્ષણો વર્ણવો. 14
અથવા
1 પ્રત્યાયનનો પ્રક્રિયાના મોડેલ સમજાવો. 14
2 સમૂહ માધ્યમનો શાબ્દિક અર્થ આપી, તેની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો. 14
અથવા
2 મુદ્રિત માધ્યમનો અર્થ જણાવી, તેના લક્ષણો વર્ણવો. 14
3 ટેલીવિઝનની કૌટુંબિક જીવન પર થતી અસરો જણાવો. 14
અથવા
3 દૈનિક પેપર અને ચોપાનીયાનું સ્વરૂપ અને અસરો વર્ણવો. 14
4 સમૂહ માધ્યમની વૈશ્વિક અસરો ચર્ચો. 14
અથવા
4 આધુનિકતાનો અર્થ સમજાવી, આધુનિકતા અને સમૂહ માધ્યમો સમજાવો. 14

5 (અ) આપેલ વિકલ્પમાંથી પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

- (1) બે કે તેથી વધુ પક્ષો વચ્ચે સંદેશોની આપ-લે પ્રક્રિયાને _____ કહેવાય છે. (પ્રત્યાયન, બોધન, વિવાદ)
- (2) પ્રત્યાયનની પ્રક્રિયામાં શબ્દ _____ અને બંનેનો ઉપયોગ થાય છે. (માહિતી, પ્રતીકો, સંચાર)
- (3) સમૂહ માધ્યમોને મુખ્યત્વે _____ પ્રકારમાં વહેંચી શકાય. (એક, ત્રણ, બે)
- (4) _____ એ ઓનલાઈન સોશિયલ નેટવર્કિંગ સેવા છે. (ફેસબુક, વિન્ડોઝ, પ્રેસ)
- (5) _____ એ મુદ્રિત માધ્યમ છે. (ટી.વી, પુસ્તક, રેડિયો)
- (6) પ્રેસ મીડિયાને લોકશાહીની _____ જાગીર માનવમાં આવે છે. (ત્રીજી, પાંચમી, ચોથી)
- (7) પ્રત્યાયનની પ્રક્રિયાનું પ્રથમ મોડેલ _____ એ રજૂ કર્યું. (ઓસગુડ લાસ્વેલ, દફલોરા)

(બ) જોડકા જોડો :

(1) દૂરદર્શન	(1) અયોક્કસ દિશા
(2) મૂડીવાદી	(2) વિકાસ
(3) પુસ્તકની ગુણવત્તા	(3) ઉત્તર પ્રદેશ
(4) ગાંધીજી	(4) યંગ ઈન્ડિયા
(5) નોટકી	(5) ISBN
(6) પ્રત્યાયન	(6) ગ્રાહક ભગવાન
(7) અનૌપચારિક પ્રત્યાયન	(7) 1976

NAB-016061-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) Examination

April - 2024

BA00C607 - Sociology

(Criminology)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.

(2) દરેક પ્રશ્નના સરખા ગુણ છે.

1 અપરાધની વ્યાખ્યા આપી, અપરાધના લક્ષણો સમજાવો. 14

અથવા

1 ભારતમાં અપરાધશાસ્ત્રનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ સમજાવો. 14

2 અપરાધશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા આપી, અપરાધશાસ્ત્રનો મનોવિજ્ઞાન સાથેનો સંબંધ જણાવો. 14

અથવા

2 અપરાધનો અર્થશાસ્ત્ર અને રાજ્યશાસ્ત્ર સાથેનો સંબંધ સમજાવો. 14

3 અપરાધની વિચારધારા તરીકે આધુનિક પ્રત્યક્ષવાદી વિચારધારા સમજાવો. 14

અથવા

3 અપરાધનો વ્યક્તિત્વ સિદ્ધાંત સમજાવો. 14

4 અપરાધની સમાજશાસ્ત્રીય વિચારધારા તરીકે દુર્ભિમનો એનોમીનો સિદ્ધાંત સમજાવો. 14

અથવા

4 અપરાધશાસ્ત્રમાં સામાજિક બંધનનો સિદ્ધાંત સમજાવો. 14

NAB-016061-G]

1

[Contd...

5 સૂચના મુજબ લખો.

7

(અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

(1) અપરાધનો ઉપસંસ્કૃતિનો સિદ્ધાંત _____ એ રજૂ કર્યો હતો.
(લોમ્બ્રોસો, બોન્ડર, બેન્થામ)

(2) _____ એ સમાજના નૈતિક બંધનોને કાર્યાત્મક ગણાવ્યા હતા.
(મર્ટન, દુર્ષિમ, લેમર્ટ)

(3) ટ્રેવિસ હિસર્યો એ _____ નો સિદ્ધાંત રજૂ કર્યો હતો.
(એનોમી, વ્યક્તિત્વ, સામાજિક બંધન)

(4) Crime શબ્દ _____ ભાષા પરથી ઉતરી આવ્યો છે.
(લેટીન, ફ્રેન્ચ, ઈંગ્લિશ)

(5) આધુનિક અપરાધશાસ્ત્રીઓ અપરાધી વર્તનનાં અભ્યાસમાં
_____ અભિગમ અપનાવી રહ્યા છે.
(સમાજશાસ્ત્રીય, મનોવૈજ્ઞાનિક, કાયદાકીય)

(6) અપરાધની સૌ પ્રથમ વિચારધારા _____ છે.
(પિશાચશાસ્ત્રીય, શાસ્ત્રીય, મનોવૈજ્ઞાનિક)

(7) ફ્રેંક ટેનલબોમ્બે _____ નો ખ્યાલ આપ્યો.
(નાટકીયકરણ, સામાજિકકરણ, આપઘાત)

(બ) ખરાં-ખોટાં વિધાનો લખો :

7

(1) દર્પણસત્વનો ખ્યાલ ચાર્લ્સ કૂલેએ આપ્યો છે.

(2) પૂર્વશાસ્ત્રીય વિચારધારા આંતરક્રિયાવાદ સાથે જોડાયેલી છે.

(3) આફ્રિકામાં માર્ટન લ્યુથરકિંગે જાતીય લઘુમતિઓના સમાન અધિકારો માટે સંઘર્ષ કર્યો હતો.

(4) આધુનિક અપરાધશાસ્ત્રના પિતા લોમ્બ્રોસો હતા.

(5) અપરાધીઓના પુનઃસ્થાપનના અપરાધો સમાજશાસ્ત્રીય અભિગમથી અસર પામેલા નથી.

(6) અપરાધની સૌ પ્રથમ વિચારધારા શાસ્ત્રીય છે.

(7) ગારફેલોએ કુદરતી અભ્યાસનો ખ્યાલ રજૂ કર્યો હતો.